

УДК 612.0.17:611.34:598.261.7

ФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІМУННИХ СТРУКТУР КИШЕЧНИКУ ПЕРЕПЕЛІВ У ПОСТНАТАЛЬНОМУ ОНТОГЕНЕЗІ

Л. С. Гармата, аспірант
matsjuk.oksana@gmail.com

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького, м. Львів

Однією з важливих особливостей організму перепелів є високий рівень метаболічних процесів, що обумовлює темпи росту і настання статевої зрілості. Згідно з даними літератури, критичні фази життя перепелів (початковий і проміжний) характеризуються морфологічними, функціональними та метаболічними змінами організму і припадають на першу добу життя (пов'язано зі стресом при вилупленні з яєць), на 7 добу (фаза адаптації, пов'язана з повним використанням жовтка, початком оперення), на 29 добу (фаза зміни пуху на первинне перо), на 41 добу (фаза ювенальної линьки) і на 71 добу (фаза статевої зрілості, початок несучості). Зараз відомо, що спільною ознакою усіх критичних періодів онтогенезу є тривале напруження імунної системи. Недостатньо висвітленими залишаються особливості функціонування лімфоїдної тканини кишечника перепелів породи «Фараон» промислового вирощування, оскільки зміна структури раціону є додатковим антигенним навантаженням на імунну систему шлунково-кишкового тракту птиці.

Дослід проведено в умовах птахофабрики ПП Залізний, с. Долиняни, Городоцького р-ну Львівської області. Для виконання завдання у 20-, 33-, 53- і 75-добовому віці був проведений забій молодняку перепелів породи «Фараон», для досліджень відібрано тонкі та товсті кишки, у яких макроскопічно визначали топографію, лінійні розміри, щільність розташування імунних структур за методом Хелмана.

Встановлено на макроскопічному рівні, що дивертикул Меккеля (ДМ) реєструвався лише у 21-, 28- і 42-добовому віці, а його розміри коливалися в межах 0,5–0,3–0,1 см відповідно. Розміри пейєрових бляшок (ПБ) у дванадцятипалій та порожній кишках до дивертикула є непостійними, оскільки реєструвалися не у 100 % досліджуваних особин, збільшувалися до 56-добового віку в межах 0,7–1,1 см. Розміри названих нами «фіксованих» або постійних пейєрових бляшок, якими є: бляшка порожньої кишки, розташована нижче від дивертикула на 4,5–6,5 см, та бляшка клубової кишки, розташована за 4,5–5,5 см до переходу тонкої кишки у товсту, не змінювалися у постнатальному періоді онтогенезу перепелів і складали 0,6–0,7 см. Розміри тонзили сліпих кишок перепелів з 21- до 28-добового віку зменшувалися на 0,2 см. Отже, на початковому і проміжному етапі життя перепелів породи «Фараон» реєструються постійно одна ПБ у порожній та в клубовій кишці, додатково виявляється одна ПБ у дванадцятипалій кишці. Не реєструються ПБ у краніальній частині порожньої кишки (до ДМ). Поодинокі ЛВ в тонких кишках макроскопічно виявляються у перепелів 75-добового віку (початок несучості). У різні періоди онтогенезу збільшується довжина ПБ клубової кишки та тонзили сліпих кишок, тоді як довжина інших ПБ, а також ДМ та поодинокі ЛВ сліпих кишок не змінюється.

За отриманими результатами можна підсумувати, що в кишечнику перепелів породи «Фараон» у 20-, 33-, 53- і 75-добовому віці на макроскопічному рівні функціонують усі імунні структури, що вказує на морфофункціональну зрілість лімфоїдної тканини в межах GALT. Закономірності їх топографічних характеристик, ймовірно, обумовлені особливостями гідролізу та всмоктування поживних речовин у травному каналі, тоді як незначні зміни їх морфометричних показників у нашому випадку можуть бути обумовлені зміною структури раціону, що передбачено технологією промислового вирощування цього виду птиці.